

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till gatu- och samhällsmiljönämnden

Datum:
2022-11-28

Diarienummer:
GSN-2022-01446

Handläggare:
Sampo Hinnemo

Svar på initiativärende från Moderaterna om diagonalt övergångsställe, Bangårdsgatan - Kungsgatan

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar

1. **att** besvara initiativärendet med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Moderaterna i Uppsala har i ett initiativärende föreslagit att ett diagonalt övergångsställe anläggs i den signalreglerade korsningen vid Kungsgatan och Bangårdsgatan. Syftet är att prioritera fotgängare och höja trafiksäkerheten i korsningen som har stora flöden av fotgängare och många konflikterande rörelser.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen. Ärendet medför inga konsekvenser sett ur barn-, jämställdhets- eller näringslivsperspektiven med föreliggande förslag till beslut.

Föredragning

Kungsgatan vid Resecentrum är en plats med livlig trafik för gående, cyklister, bussar och bilar. Uppsala kommun prioriterar hållbart resande, vilket innebär att det är viktigt att skapa goda förbindelser i centrum för gående, cyklister och kollektivtrafik. På Kungsgatan finns flera korsande rörelser mellan kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik. Signalerna har anpassats för alla de prioriterade trafikslagen och inte optimerats för någon trafikantgrupp.

Anläggande av övergångsställen och trafiksignaler är primärt en framkomlighetsåtgärd. Forskning inom trafiksäkerhet visar att det generellt inte finns någon trafiksäkerhetshöjande effekt för oskyddade trafikanter genom att anlägga ett övergångsställe, med eller utan trafiksignal. För att höja trafiksäkerheten krävs hastighetsdämpande åtgärder i form av farthinder eller annan geometrisk gatuutformning.

Kungsgatans trafiksignaler är fordonsstyrda, vilket innebär att grönt anpassas till antalet motorfordon i realtid med hjälp av sensorer. Från Strandbodgatan till Vaksalagatan är dessutom signalerna synkroniserade mellan 08.00 och 18.00 för att skapa en grön våg. En tidsstyrd signal som visar tid till grönt för gående skulle försämra synkroniseringen och därmed minska framkomligheten för kollektivtrafiken. Däremot är det möjligt att visa tid tills det blir rött för fotgängare utan att detta påverkar trafikkapaciteten då gröntiden för fotgängare är fast och inte dynamisk i aktuell korsning. Om displayer med nedräkning till rött installeras kan det finnas en risk att fotgängare blir mindre uppmärksamma när displayerna visar att det är kort tid kvar på gröntiden och då skyndar sig över gatan utan att vara observanta på trafiken i övrigt.

I de pågående två pilotstudierna i Stockholm för diagonala övergångsställen i signalreglerade korsningar har ett viktigt kriterium varit att platsen inte ska trafikeras av frekvent kollektivtrafik. Detta mot bakgrund av att trafiksignalernas omloppstid blir längre med denna styrning och det leder till att medelväntetiden ökar för alla trafikgrupper. Diagonala övergångsställen är därför lämpliga i korsningar med stora diagonala gångflöden och lågfrekvent kollektivtrafik.

Ett diagonalt övergångsställe på Kungsgatan skulle medföra försämrad framkomlighet för kollektivtrafiken och är därför inte lämpligt.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 28 november 2022
- Bilaga, Initiativärende från Moderaterna om diagonalt övergångsställe Bangårdsgatan - Kungsgatan

Stadsbyggnadsförvaltningen

Anna Axelsson
Biträdande Stadsbyggnadsdirektör

Moderaterna i Uppsala

Initiativärende ”Diagonalt övergångsställe” Bangårdsgatan - Kungsgatan

Ett uttalat mål i ”*Program och handlingsplan för mobilitet och trafik*” är att gång och cykeltrafik skall ha en tydlig prioritering i Uppsalas trafikplanering. Detta förslag tar fasta på handlingsplanens bärande idé i avsnittet ”*Attraktiva gångstråk*” och syftar till att:

- på ett mycket konkret sätt förbättra trafiksäkerheten för fotgängare i Uppsalas mest centrala del,
- prioritera gångtrafiken vid en av de mest fotgängartrafikerade korsningarna i hela staden,
- bidra till en attraktiv utformning av Kungsgatan.

Vi moderater prioriterar åtgärder för trafiksäkerhet, framkomlighet och tillgänglighet för alla trafikslag i den centrala staden.

Vi vill att detta initiativärende beaktas som ett komplement till det uppdrag och förslag som förvaltningen tagit fram avseende utformningen av Kungsgatan med målet att göra området till en mer attraktiv plats.

Förslaget innebär att de övergångsställen som finns vid korsningen Bangårdsgatan - Kungsgatan planeras som ett ”diagonalt övergångsställe” (bild 1), dvs en lösning där fotgängartrafik sker över hela ytan samtidigt. Då fotgängarna har tillträde till korsningen har annan trafik röd signal. Det innebär att fotgängare på ett snabbt och smidigt sätt kan röra sig över hela korsningens yta, och konfliktytor undviks mellan olika trafikslag som har grönt samtidigt, exempelvis mellan fotgängare och fordon som gör höger/vänstersväng. Detta skapar en tryggare miljö, och ger en mer gen väg för gångtrafik till och från resecentrum och angränsade delar av området.

För att påverka de fotgängare och andra trafikanter som ignorerar röd signal, bör korsningen kompletteras med tidsstyrda grön/röd signaler (bild 3, 4), där det tydligt framgår hur lång tid som kvarstår till dess att korsningen byter från röd resp. grön signal. Detta ger den gående en god idé om hur lång tid som kvarstår, och motverkar på så sätt att fotgängare går över gatan fastän signalen visar rött, vilket ofta leder till att farliga situationer uppstår.

Korsningen kan även kompletteras med förstärkt belysning, som nattetid och under årets mörka månader ytterligare markerar och förstärker intrycket av ett prioriterat övergångsställe (bild 2).

Detta förslag skulle på ett mycket tydligt sätt prioritera och underlätta gångtrafiken i Uppsalas mest fotgängarintensiva korsning, samtidigt som det på ett mycket konkret sätt skulle förbättra trafiksäkerheten för alla inblandade trafikslag.

Moderaterna i Uppsala yrkar:

- **att** ett förslag på hur korsningen Bangårdsgatan – Kungsgatan enligt modellen ”diagonalt övergångsställe”, såsom det beskrivs i detta initiativärende, tas fram för beslut.

Fredrik Björkman, Mats Gyllander

Moderaterna i Uppsala

Exempel på utformning av övergångsstället Kungsgatan – Bangårdsgatan.

Befintliga övergångsställen behålls, och kompletteras med krysslagd målning. Denna utformning finns bla i Stockholm i korsningarna vid Mäster Samuelsgatan/Regeringsgatan och Mikrofonvägen/Telefonvägen.

Diagonala övergångsställen uppstod redan på -40 talet i USA. De blev aldrig populära, då de ger en tydlig prioritet åt gångtrafiken, vilket inte ansågs gynna den pågående biltrenden i landet vid den tidpunkten. De har på senare tid fått ett uppsving, och finns nu i många länder.

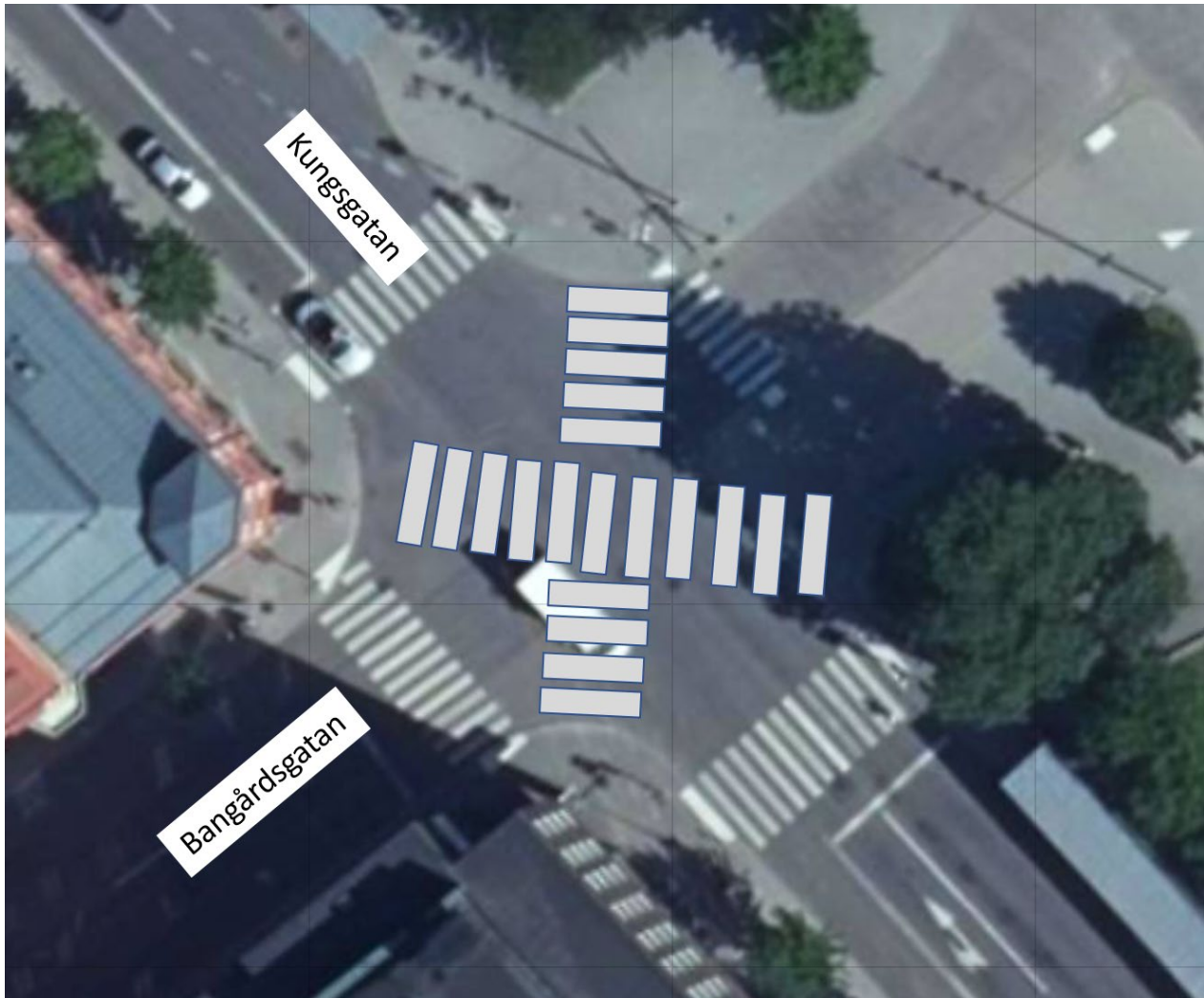

Bild 1, exempel på utformning av diagonalt övergångsställe bangårdsgatan – kungsgatan.

Moderaterna i Uppsala

Exempel på förstärkt belysning vid övergångsställe.

Extra belysning i form av modern ledteknik kan tändas - främst nattetid och under de mörka månaderna - när fotgängarna har företräde/grönt, för att tydligt markera detta för motortrafiken samt för att skapa en säker, trygg och upplyst miljö, särskilt där sikten är skymd av träd, byggnad, busskur eller liknande.

Bild 2, förstärkt belysning. Foto: Fagerhult AB

Moderaterna i Uppsala

Exempel på tidsmarkering för övergångsställe.

Signalen markerar att det blir grönt om 31 sekunder. Kan även kompletteras med ljudsignal, som ändras beroende på kvarstående tid. Studier visar att tidsstyrda övergångsställen ökar trafiksäkerheten och effektiviteten vid den aktuella platsen. Lämpliga tidsintervall kan provas för maximal effektivitet i korsningen. En tidsstyrning kan även ha en koppling till prioriterad kollektivtrafik.

Bild 3, tidsstyrt övergångsställe, röd signal

Tidsstyrt övergångsställe. Signalen markerar att det blir rött om 20 sekunder.

Bild 4, tidsstyrt övergångsställe, grön signal

Moderaterna i Uppsala

Källmaterial

Uppsala kommun

Program och handlingsplan för mobilitet och trafik, KSN-2019-2011, utvecklingsområde 4, attraktiva gångstråk.

Stockholms stad

Test av trafiksignalreglerade diagonala övergångsställen, Norrmalm, Hägersten-Liljeholmen

<https://vaxer.stockholm/projekt/diagonala-overgangsstellen/>

Stockholms stad, trafikkontoret

Efterstudie Diagonala övergångsställen, Iterio AB, Trafikkontoret, Stockholm stad,

Uppdragsnummer: 6201, Jonathan Höglund och Jevgenij Petoukhov, 2021

Studie, tidsstyrda övergångsställen

The Effects of Pedestrian Countdown Timers on Safety and Efficiency of Operations at Signalized Intersections Jacob N. Schmitz University of Nebraska-Lincoln, 2011

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1028&context=civilengdiss>

Förstärkt belysning för övergångsställen

Fagerhult AB

<https://www.fagerhult.com/knowledge-hub/LED/outdoor-optics/optics-for-pedestrian-crossings>

Wikipedia

Pedestrian scramble

https://en.wikipedia.org/wiki/Pedestrian_scramble